

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu tilinpäätöksessä

Laskuperustemuutoksessa korjataan osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tilinpäätöskäavan virheellinen numerointi. Kaavan numero on (1) 19.12.2022 vahvistetussa perusteessa. Kaavan numeroksi muutetaan (55).

Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määrittämisessä tarvittavia kertoimia ja arvoja

Laskuperustemuutoksessa haetaan eräiden vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määrittämisessä tarvittavien kertoimien arvoja. Perustelut b-kertoimien arvoille on esitetty liitteenä olevassa muistiossa.

Liite:

Maksuluokkamallin kertoimien määrittäminen vuoden 2024 maksuluokkia varten

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

Osaketuottokertoimen laskennan muutos

TyEL 168 §:n mukaan osaketuottokerroin lasketaan keskimääräisestä vuosituotosta vähennettynä yhdellä prosentilla.

Voimassa olevan laskuperusteen mukaisen kaavan käyttö ei ole mahdollista toteutuneen keskimääräisen kuukausikohtaisen osaketuoton ollessa poikkeuksellisen heikko. Ongelma ei ole realisoitunut kvartaalikohtaisessa laskennassa, mutta on mahdollinen laskennan ollessa kuukausikohtainen.

Hakemuksen mukaisen kaavan käyttö poistaisi ongelman ja laskelmien mukaan kaavamuutoksesta aiheutuva vaikutus vuosikohtaiseen kertoimeen olisi hyvin pieni.

Muutosta haetaan voimaan 1.7.2023 ja laskettaessa vuoden 2023 vuosikohtaista arvoa olisi voimassa olevalla kaavalla lasketut alkuvuoden kuukausikohtaiset vuositasoiset osaketuottokertoimet muutettava teknisesti vuositasosta kuukausitasolle.

Liite: Eläketurvakeskuksen muistio muutoksesta 28.2.2023.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Vuoden 2024 vakuutusmaksu

1.1. Vuoden 2024 vakuutusmaksun rakenne

Vuoden 2024 maksutasoa määrittäessä käytetään seuraavia taloudellisia oletuksia¹:

	2023	2024
inflaatio %	5,9	1,4
ansiotasoindeksin muutos %	4,5	3,6
työttömyysaste %	6,9	6,9
TyEL-palkkasumman muutos %	5,4	4,0

Vuoden 2024 perustekorkona maksulaskelmissa käytetään 4,75 %. Perustekorko ei käytännössä kuitenkaan juurikaan vaikuta maksulaskelmiin.

Vuoden 2024 keskimääräistä perittävää maksua nostaa vuosille 2022–2025 jakautuva vuonna 2020 koronapandemian vuoksi työnantajien maksuosuuteen annetun tilapäisen maksunalennuksen kuoletus. Vaikutus vuoden 2024 maksuun on Eläketurvakeskuksen peruslaskelman mukaisesti 0,41 prosenttiyksikköä. Tällä määrällä tilapäisen alennuksen jäljellä oleva osa tulisi nykyoletuksien kuoletuksi tasaisella tahdilla vuoden 2025 loppuun.

Maksutaso muodostuu komponenteittain keskimäärin seuraavaksi (% palkkasummasta):

Maksun osat (% palkkasummasta)	2023	2024
Vanhuuseläke	3,60	3,62
Työkyvyttömyyseläke	0,90	0,80
Tasaus ilman alennuksen kuoletusta	20,13	20,07
Alennuksen kuoletus	0,44	0,41
Maksutappio + lakisääteiset	0,12	0,12
Yhteensä	25,19	25,02
Hoitokustannus	0,25	0,19
Hyvitys	-0,6	-0,4
Perittävä maksu	24,84	24,81

¹ ETK:n lyhyen aikavälin ennuste (ns. lt-ennuste) 9.10.2023

Työntekijän maksuosuus muodostuu vuonna 2024 seuraavanlaisiksi (% palkkasummasta):

	2023	2024
Alle 53- ja yli 62-v. työntekijän osuus	7,15	7,15
53-62-v. työntekijän osuus	8,65	8,65
Työnantajan osuus keskimäärin	17,37	17,34

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolain 4 §:n mukaisesti 53–62-vuotiaiden maksu on 1,5 %-yksikköä suurempi kuin muilla työntekijöillä vuoden 2025 loppuun asti.

YEL-maksu on alle 53-vuotiaiden ja yli 62-vuotiaiden osalta 24,10 % (24,10 % vuonna 2023) ja 53–62-vuotiaiden osalta 25,60 % (25,60 %). Vuoden 2020 tilapäinen maksunalennus ei koskenut YEL-maksua.

1.2. Maksun osat

Vanhuuseläkeosa on vuonna 2024 keskimäärin 3,62 % palkoista (3,60 % vuonna 2023). Vanhuuseläkeosan keskimääräinen suuruus kasvaa vähitellen vanhempien ikäluokkien osuuden kasvaessa ja eliniän kasvaessa.

Maksun **työkyvyttömyyseläkeosa** pyritään asettamaan siten, että sen arvioidaan riittävän kattamaan puolet kahtena seuraavana vuonna työkyvyttömäksi tulevien eläkemenosta. Se on siis ennuste tulevien vuosien menon aiheuttamasta maksutarpeesta.

Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan olevan vuonna 2023 noin 0,1 % palkkasummasta ylijäämäinen, koska työkyvyttömyyseläkemenon on toteutumisessa pienempänä kuin ennakoitiin.

Työkyvyttömyyseläkeosan tasoksi vuodelle 2024 esitetään 0,8 % palkoista (0,9 % vuonna 2023), mikä on vähän pienempi kuin ennustettu eläkemenon. Nyt tehty ennuste näyttää tuottavan työkyvyttömyysliikkeeseen tappioita, jotka realisoituvat pääosin vuosille 2025 - 2028. Työkyvyttömyyseläkkeen tuloksen vuonna 2024 ennakoitaan olevan keskimäärin lähellä nollaa, mutta tuloksissa on työeläkeyhtiökohtaisia eroja. Tulos 10 vuoden keskiarvona, vuoden 2016 tilapäinen alennus huomioon otettuna, olisi noin 0,03 % palkkasummasta. Vastaava 10 vuoden keskiarvo ilman vuoden 2016 tilapäisen alennuksen huomioimista on noin 0,07 %.

Työkyvyttömyyseläkeosaan sisältyvän työkyvyttömyysriskin hallintaosan esitetään säilytettävän samalla tasolla suhteessa palkkasummaan kuin vuonna 2023.

Vuodesta 2023 alkaen vakuutusmaksun **hoitokustannusosa** on määräytynyt työeläkeyhtiökohtaisten laskuperusteiden mukaisesti. Hoitokustannusosan keskimääräinen taso on STM:n ilmoittama yhtiökohtaisten hoitokustannusperustehakemusten perusteella arvioitu 0,19 % palkkasummasta. Hoitokustannusosan lisäksi liikekulujen kattamiseen käytetään myös pienten vakuutusten osalta tasauksesta tuleva korvaus sekä maksun työkyvyttömyyseläkeosasta tuleva korvaus, joka perustuu työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutuspäätösten määriin.

Maksutappio-osan kertoimet pyritään määrittämään siten, että maksutappioliike johtaisi pitkällä aikavälillä keskimäärin nollatulokseen. Perustehakemuksen mukaisilla kertoimilla maksutappio-osa olisi keskimäärin noin 0,07 % palkkasummasta (0,08 % vuonna 2023).

Lakisääteisten maksujen osa sisältää Eläketurvakeskuksen kustannukset, oikeushallintomaksun sekä Finanssivalvonnan maksun. Näiden taso on arvioitu olevan noin 0,044 % palkkasummasta.

Arvio vuonna 2024 maksettavista **asiakashyvityksistä** perustuu ETK:n keräämiin ja yhdistämiin hyvityssiirtoarvioihin hetkeltä 30.9.2023. Keskimääräisen hyvitystason arvioidaan olevan 0,4 % palkkasummasta (0,6 % vuonna 2023, jolloin siihen sisältyi myös hoitokustannusylijäämän osuus). Vuoden 2024 keskimääräinen hyvitystaso määräytyy kuitenkin vuoden 2023 tilinpäätösten mukaisten vakavaraisuuksien perusteella.

1.2.1. Maksun tasausosa

Kohdan 1.2. mukaiset keskimääräiset maksunosat huomioiden keskimääräinen maksu ilman asiakashyvityksiä ja yhtiökohtaista hoitokustannusosaa on 25,02 % (25,19 % vuonna 2023).

Tasausmaksun laskennassa käytettävä kerroin y_{2024}^p on sopimustyönantajilla 25,12 % (25,3 % vuonna 2023) ja tilapäisillä työnantajilla 26,12 % (26,2 % vuonna 2023). Sopimustyönantajilla kerroin määräytyy vuodesta 2023 lähtien keskimääräisestä maksusta ilman hoitokustannusosaa ja asiakashyvityksiä korvaamalla keskimääräinen maksutappio-osa pienten vakuutusten maksutappio-osalla. Tilapäisten työnantajien kerroin on laskettu lisäämällä edelliseen puolet tasauksesta tulevan, tilapäisten työnantajien hoitamiseen varatun, korvauksen vaikutuksesta. Tätä voidaan pitää tilapäisten työnantajien vakuutusmaksussa kohtuullisena osuutena hoitamisesta aiheutuneista kuluista.

Maksun tasausosa on tällöin 20,48 % palkoista (20,57 % vuonna 2023). TyEL-MEL -tasausvastuun arvioidaan tällöin kehittyvän seuraavasti.

Tasausvastuu 31.12.v,	2022	2023	2024
mrd. €	10,5	12,0	12,8
% vuoden v+1 tasauseläkemenosta	72,8	77,2	80,4
% vuoden v palkkasummasta	15,3	16,5	16,9
josta vähimmäismäärän ylittävä osa,			
mrd. €	7,6	8,9	9,6
% vuoden v palkkasummasta	11,1	12,2	12,7

Taulukossa mainittu tasausvastuun vähimmäismäärä on 20 % seuraavan vuoden tasauseläkemenosta.

Eläketurvakeskus on tehnyt myös pessimistisen lyhyen aikavälin maksutasoennusteen (9.10.2023), jossa palkkasumman kasvu vuonna 2023 on 3,1 % ja -0,8 % seuraavana vuonna. Sen mukaan tasausvastuuta olisi vuoden 2024 lopussa 11,3 miljardia euroa, joka vastaa noin 66,5 % vuoden 2025 tasauseläkemenosta.

2. Laskuperustemuutokset

Tässä laskuperustehakemuksessa haetaan vuoden 2024 vakuutusmaksun laskennassa käytettävien kertoimien arvot.

Hakemukseen sisältyy myös vuoden 2024 vakuutusmaksua koskevien kertoimien lisäksi osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaan liittyvän tasauskertoimen arvo vuodelle 2022.

3. Voimaantulo

Vuoden 2024 vakuutusmaksua koskevat kohdat tulevat voimaan 1.1.2024 ja edellä mainittu osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaan liittyvän tasauskertoimen arvo 31.12.2023.

LIITE

Muistio vuoden 2022 osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasauksessa käytettävän kertoimen laskennasta

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1 Muutoskokonaisuus

Työeläkevakuutusyhtiöt esittävät työkyvyttömyyseläkkeiden maksuluokkamallin muuttamista seuraavanlaisella kokonaisuudella:

- työnantajan maksuluokkaan vaikuttavien työkyvyttömyyseläkkeiden joukosta poistettaisiin sellaiset työnantajan työkyvyttömyystapaukset, joissa työntekijä on palkattu aidosti uutena työntekijänä vähintään 55-vuotiaana,
- työnantajan maksuluokkaan vaikuttavien työkyvyttömyyseläkkeiden joukosta poistettaisiin myös sellaiset tapaukset, joissa työntekijän työskentely työnantajalla on alkanut ammatillisena kuntoutuksena toteutettavana oppisopimuskoulutuksena tai työkokeiluna ja työskentelyn alkamisesta eläketapahtumaan on enintään viisi vuotta,
- maksuluokkaeläkkeenä huomioitaisiin myös määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke eli kuntoutustuki silloin kun kuntoutustuki on voimassa edelleen ensimmäisen kuntoutustuen alkamista seuraavan toisen kalenterivuoden lopussa, eikä meneillään ole aktiivista kuntoutusta,
- maksuluokkavaikutusta ei voisi lainkaan tulla sellaisista työkyvyttömyyseläkkeistä, joissa eläketapahtumavuoden ja maksuluokkavaikutteisen eläkkeen mahdollisen riskisuhteessa huomioimisen välissä on kulunut vähintään viisi vuotta ja
- työnantajan omavastuuastetta työkyvyttömyysmaksussa (maksuluokan mukaisen maksun painoa) alennettaisiin vähitellen 60 %:iin nykyisestä tasosta.

Muutosten yhteisvaikutuksena maksuluokan piirissä huomioitava eläkemeno kasvaisi jonkin verran, mikä vähentäisi yksittäisen työkyvyttömyyseläkkeen vaikutusta maksuluokan määräytymiseen. Omavastuuasteen pienentäminen vähentäisi osaltaan TyEL-maksun työkyvyttömyyseläkeosan vaihtelua.

Muutoskokonaisuuden tavoitteena on madaltaa kynnyksiä ikääntyneiden ja työkykyhaasteisten työnhakijoiden palkkaamiseen, kannustaa oikea-aikaiseen kuntouttamiseen, parantaa maksuluokkamallin toimivuutta ja riskivastaavuutta sekä lyhentää maksuluokkamalliin liittyviä pitkiä viipeitä työsuhteiden päättymisten ja eläkkeiden maksuvaikutusten välillä.

Muutoksen arvioidaan kokonaisuutena lisäävän maksuluokkaeläkemenon määrää noin 5 miljoonaa euroa, mikä on noin 3 %. Yksittäisten muutosten vaikutus

maksuluokkaeläkemenoon vaihtelee kuitenkin osan muutoksista kasvattaessa maksuluokkaeläkemenoa ja vastaavasti osan pienentäessä sitä. Tähän kokonaisvaikutukseen on sisällytetty myös eduskunnassa olevaan hallituksen esitykseen (HE 27/2023) sisältyvä työkyvyttömyyseläkkeen rahastoinnin vakuutuskohtaisen ansiorajan nostamisen vaikutus.

Kokonaisuutena muutoksella ei ole vaikutusta maksun työkyvyttömyyseläkeosan keskimääräiseen tasoon.

2 Uutena alkavat työsuhteet

2.1 Vähintään 55-vuotiaana palkatut

Maksuluokkavaikutus ehdotetaan poistettavaksi työnantajalta vähintään 55-vuotiaana aidosti uusina työntekijöinä palkattujen henkilöiden osalta, jos näille myönnettäisiin työkyvyttömyyseläke. Tämä koskisi työntekijöitä, jotka ovat jo työsuhteen alkamiskuussa vähintään 55-vuotiaita ja joiden työsuhde alkaisi aikaisintaan vuonna 2024. Työntekijän työsuhde tulkittaisiin alkaneeksi, kun työnantaja on alkanut maksaa henkilölle palkkaa, vaikka juridinen työsuhde olisi alkanut aikaisemmin. Palkanmaksun alkamisen katsotaan osoittavan riittävällä tarkkuudella työsuhteen alkamisen.

Edellytyksenä olisi, että työnantaja tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva työnantaja ei olisi maksanut työntekijälle palkkaa tai henkilöllä ei olisi työskentelyä ammatillisena kuntoutuksena kyseisellä työnantajalla kyseisenä vuonna eikä kolmena edellisenä kalenterivuonna ennen työsuhteen alkamista. Tässä yhteydessä palkoiksi luetaan kaikki työnantajan toimesta tai samassa konsernissa tapahtuva palkanmaksu mm. ulkomailta sekä yrittäjänä saadut palkat.

Näyttövelvollisuus siitä, että työkyvyttömyyseläkkeelle siirtynyt työntekijä on palkattu uutena työntekijänä 55 vuoden täyttämisen jälkeen, olisi työnantajalla. Näyttö olisi esitettävä riskisuhteen kohdevuotta seuraavana vuonna 15.11. mennessä. Riittävä näyttö olisi esimerkiksi työsopimus ja työnantajan kirjallinen vakuutus siitä, ettei aiempaa palkanmaksua ole ollut samassa konsernissa samana eikä kolmena edellisenä kalenterivuonna.

Tämän muutoksen on arvioitu karkeasti vähentävän maksuluokkaeläkkeiden menoa noin 5 miljoonaa euroa, joka on noin 3 %.

Muutos koskisi niistä työsuhteista seuraavia työkyvyttömyyseläkkeitä, joissa työsuhde on alkanut aikaisintaan 1.1.2024.

2.2 Ammatillisesta kuntoutuksesta alkanut työsuhde

Työeläkevakuutusyhtiöt esittävät, että maksuluokkavaikutus poistetaan työnantajan selvitykseen perustuen sellaisista työkyvyttömyyseläkkeistä, joissa työskentely uudella työnantajalla on alkanut työeläkelaitoksen, Kelan, liikenne- tai tapaturmalaitoksen järjestämänä ammatillisena kuntoutuksena toteutettavana oppisopimuskoulutuksena tai työkokeiluna, ja mainitun ammatillisen kuntouksen alkamisesta uuteen eläketapahtumaan

on enintään viisi vuotta. Työhönvalmennusta ilman työkokeilujaksoa tai ammatillisen kuntoutuksen jaksoa ei kuitenkaan lueta mukaan.

Edellytyksenä tässäkin olisi, että työnantaja tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva työnantaja ei olisi maksanut työntekijälle palkkaa tai henkilöllä ei olisi työskentelyä ammatillisena kuntoutuksena kyseisellä työnantajalla kyseisenä vuonna eikä kolmena edellisenä kalenterivuonna ennen ammatillisen kuntoutuksen alkamista. Tässäkin yhteydessä palkoiksi luetaan kaikki työnantajan toimesta tai samassa konsernissa tapahtuva palkanmaksu mm. ulkomailla sekä yrittäjänä saadut palkat.

Edellä mainitun selvityksen tulisi osoittaa työnantajan palveluksessa toteutetun työkokeilun tai oppisopimuskoulutuksen alkamishetki. Tämän lisäksi työnantajan tulisi toimittaa kirjallinen vakuutus siitä, ettei aiempaa palkanmaksua ole ollut samassa konsernissa samana eikä kolmena edellisenä kalenterivuonna.

Lähtökohtana on, että työskentely jatkuisi edelleen työsuhteena ammatillisen kuntoutuksen jälkeen. Maksuluokkavaikutusta ei kuitenkaan aiheutuisi silloinkaan, jos työskentely työnantajalla ei jatkuisi ammatillisen kuntoutuksen jälkeen. Tällä estettäisiin se, että vaikutukset maksuun voisivat olla erilaiset riippuen siitä, maksaako työnantaja työkokeilun ajalta työntekijälle palkkaa vai vakuuttaja kuntoutusetuutta.

Määräaikainen suoja maksuluokkavaikutukselta kussakin yksittäisessä tapauksessa alentaisi työnantajalle kynnystä lähteä mukaan työkokeilu- tai oppisopimuskoulutusjärjestelyyn, koska se vähentää työnantajalle kuntoutettavan työkyvyn kehityksestä aiheutuvaa riskiä.

Kokonaisuutena tämän muutoksen vaikutuksen maksuluokkaeläkemenoon arvioidaan olevan vähäinen.

Muutos koskisi 1.1.2024 tai sen jälkeen alkaneita työkokeiluja.

2.3 Työnantaja- ja konserniyhtiöiden käsittely

Tarkasteltaessa edellytyksiä poistaa maksuluokkavaikutus varttuneen työntekijän aidosti uuden työsuhteen, oppisopimuskoulutuksen tai työkokeilun perusteella otettaisiin huomioon myös työskentely ensimmäisen palkanmaksuhetken tai kyseisen oppisopimuskoulutuksen tai työkokeilun alkamishetken mukaisen konsernin muilla työnantajilla kuluvan vuoden ja kolmen edellisen kalenterivuoden aikana. Yritysjärjestelyissä siirtyneitä työntekijöitä ei luettaisi uusiksi työntekijöiksi. Näillä ehdoilla pyritäisiin estämään järjestelyjä, joissa työsuhteen ei voida katsoa olevan aidosti uusi työsuhde.

Näin määriteltynä uuden työsuhteen, oppisopimuskoulutuksen tai työkokeilun suoja koskisi työskentelyä vain kyseisellä työnantajalla, joka palkkasi työntekijän, eikä siis ulottuisi mahdollisiin muihin vastuunjakoajaksolla palkkaa maksaneisiin työnantajiin. Tästä poikkeuksena olisivat yritysjärjestelyt, joissa työntekijä siirtyy mukana.

3 Kuntoutustuet maksuluokkaeläkkeiksi ja viiveen lyhentäminen

Tässä laskuperustehakemuksessa esitetään, että vähintään kaksi vuotta aiemmin alkaneet kuntoutustuet huomioitaisiin jatkossa maksuluokkaeläkkeinä. Meneillään oleva aktiivinen

kuntoutus kuitenkin lykkäisi maksuluokkavaikusta. Tällöin maksuluokkaeläkkeenä huomioiminen siirtyisi seuraavaan sellaiseen vuoteen, jonka lopussa kuntoutustuki on edelleen voimassa ja henkilö ei ole aktiivisessa kuntoutuksessa ja hänelle ei ole tiedossa aktiivista kuntoutusta.

Jos kuntoutustuki on huomioitu maksuluokkaeläkkeenä, ei mahdollista samaan eläketapahtumaan liittyvää toistaiseksi tai määräajaksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä enää myöhemmin huomioida maksuluokkaa määrättäessä.

Onnistunut kuntoutus estää pitkäaikaisen työkyvyttömyyden ja maksuluokkavaikutuksen kokonaan, ja muutos kannustaisi työkyvyttömyyden alkuvaiheessa mahdollisimman aktiivisiin hoito- ja kuntoutustoimiin sekä muihin työkyvyn tukitoimiin, jotta työkyvyttömyyden pitkittyminen vältetään. On havaittu, että mitä pidempään vakuutettu on poissa työelämästä ilman tavoitteellista kuntoutusta, sitä heikommaksi käy mahdollisuus kuntoutuksen onnistumiselle. Tällä muutoksella myös eläketapahtuman ja maksuluokkavaikutuksen välinen viive lyhenisi.

Lisäksi esitetään, että maksuluokkamallissa ei huomioitaisi enää sellaisia työkyvyttömyyseläkkeitä, joissa eläketapahtumavuoden ja maksuluokkalaskennan riskisuhdevuoden välissä on vähintään viisi vuotta. Tällä muutoksella maksuluokkalaskennasta poistuisi muun muassa suuri osa sellaisista työkyvyttömyyseläkkeistä, joihin liittyvä työsuhde on päättynyt vuosia aiemmin.

Kuntoutustukien muuttuminen kahden vuoden jälkeen maksuluokkaeläkkeiksi lisäisi maksuluokkaeläkkeiden menoa arviolta noin 16 miljoonaa euroa, joka on noin 9 %. Lukumäärällisesti maksuluokkaeläkkeiden määrä lisääntyy huomattavasti tätä enemmän. Tämän muutoksen jälkeen niiden eläketapausten, joissa eläketapahtumavuoden ja maksuluokkalaskennan riskisuhdevuoden välissä on vähintään viisi vuotta, poistaminen vähentäisi maksuluokkaeläkemenoa arviolta 4 miljoonaa euroa (noin 2 %).

Muutos tulisi voimaan seuraavasti:

- jos kuntoutustuki on alkanut ensimmäisen kerran 1.1.2024 tai sen jälkeen, alkaa kahden vuoden tarkastelujakso kuntoutustuen alkamishetkestä. Jos kuntoutustuki alkaa takautuvasti, käytetään alkamishetken sijaan myöntöhetkeä,
- jos kuntoutustuki on myönnetty ennen vuotta 2024, alkaa kahden vuoden tarkastelujakso kuitenkin 1.1.2024 ja
- viiden vuoden raja otetaan huomioon kaikissa eläkkeissä vuodesta 2026 alkaen. Tämä tarkoittaa, että ennen vuotta 2021 sattuneet eläketapahtumat eivät voisi tulla huomioitavaksi riskisuhhteessa kuntoutustukena tai 31.12.2025 jälkeen pysyvästi myönnettynä työkyvyttömyyseläkkeenä.

4 Omavastuuasteen alentaminen

Työkyvyttömyyseläkemaksun omavastuuastetta esitetään laskettavaksi 60 %:iin nykyisestä tasostaan. Suurtyönantajien osalta maksuluokkiin vaikuttavien työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoitu meno on tilastojen mukaan noin 54 % kaikkien työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoidusta menosta. Muutos lisäisi perusmaksun osuutta työkyvyttömyysmaksusta kaikilla suurtyönantajilla. Vaikutus olisi merkittävin kaikkein suurimmilla,

palkkasummaltaan yli 35 milj. euron työnantajilla, joiden työkyvyttömyysmaksu on määräytynyt aiemmin kokonaan oman maksuluokan perusteella.

Ostavastuun alentaminen nostaisi maksuluokissa 1 - 3 olevien työnantajien maksua ja laskisi maksua luokissa 5 - 11. Muutos lieventäisi yksittäisistä työkyvyttömyyseläkkeistä tulevaa maksuvaikutusta ja myös maksun vaihtelua. Muutoksella ei olisi vaikutusta keskimääräiseen TyEL-maksun työkyvyttömyysosan tasoon.

Muutos esitetään tulevaksi voimaan asteittain neljän vuoden aikana vuodesta 2025 alkaen, jotta sen mahdollinen suurikin vaikutus yksittäiselle työnantajalle ei tulisi kerralla.

5 Muuta

Vuoden 2017 alussa laskuperusteisiin tehtiin muutos, jonka mukaan työkyvyttömyyseläke ei vaikuta työnantajan maksuluokkaan, jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja on ollut työsuhteen alkaessa merkittynä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työnhakijaksi, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet vamman tai sairauden takia, ja tästä merkinnästä saatavan todistuksen antamisesta on kulunut työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumaan enintään viisi vuotta.

Kyseistä kohtaa esitetään muutettavaksi muotoon, jossa myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen maksuluokkavaikutuksen poistaminen edellyttää, että työnantaja toimittaa työeläkeyhtiölle näytön asiasta. Muutosta esitetään, koska työnantajalla ei ole lain mukaan velvollisuutta antaa ko. todistusta työnantajan käyttöön.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Kerroinmuutokset

Perusteissa esitetään vahvistettavaksi perusteiden liitteessä vastuovelkaa ja takaisinlainausta koskevien kertoimien arvot vuodelle 2024 sekä vuoden 2023 lopussa vanhuuseläkkeiden täydentämiseksi tehtäviä korotuksia määrittävät kertoimet liitteinä olevien Eläketurvakeskuksen muistioiden mukaisesti.

Lisäksi perusteiden liitteessä esitetään vahvistettaviksi alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden korvausvastuun laskennassa käytettävät pääteivät Eläketurvakeskuksen syksyllä päivittämän pitkän aikavälin ennusteen pohjalta.

2. Keskinäistä Eläkevakuutusyhtiö Ilmarista koskeva poikkeussäännös

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) vahvisti 17.2.2023 annetulla päätöksellä (VN/35397/2022) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hakeman erityisperusteen koskien muutosta LEL:n mukaista vakuutuskantaa koskeviin vakuutusteknisiin suureisiin. Muutoksen seurauksena Ilmarisen vastuvelasta siirtyi vuonna 2023 erä tasausvastuuseen ja siirtynyt erä puretaan vuoden 2024 kustannustenjaossa. Tämä vaatii Ilmarisen osalta muutoksen niihin TyEL:n mukaisen eläkevakuutuksen erityisperusteiden kaavoihin, joissa esiintyy vuoden 2023 tasausvastuu. Kyseisissä kaavoissa tulee käyttää Ilmarisen osalta vuoden 2023 tasausvastuuta, josta on poistettu perustemuutoksesta aiheutuva erä, sillä erä poistuu Ilmarisen tasausvastuusta 1.1.2024.

Vastaavasti erää ei tule huomioida maksetuissa eläkkeissä Ilmarisen vuoden 2024 korvausvastuuta laskettaessa.

Tämä muutosesitys vastaa 6.11.2023 vahvistettua kustannustenjakoperustetta.

3. Muuta

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun kaavaa korjataan siten, että sen järjestelmätasolla tasattua arvoa laskettaessa otetaan huomioon myös pienten vakuutusten liikekulujen kattamiseen luettava määrä. Tämä määrä kuuluisi huomioida tasausvastuussa ensimmäisen kerran vuonna 2023. Muutos haetaan voimaan poikkeuksellisesti jo kuluvalle vuodelle, jotta vaikutusta osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasaamiseen ei pääsisi syntymään.

Tasausvastuun laskentaa koskevassa kohdassa korjataan viittaus kustannustenjakoperusteisiin vastaamaan voimassaolevaa kustannustenjakoperustetta.

4. Voimaantulo

Muutokset tulevat voimaan 1.1.2024, kuitenkin siten, että rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuskertoimet ja muutos osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaan tulevat voimaan 31.12.2023. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskenta Keskinäistä Eläkevakuutusyhtiö Ilmarista koskevan poikkeussäännöksen osalta tulee kuitenkin voimaan vasta 1.1.2024.

LIITTEET

Muistiot kertoimien laskennasta:

- Vanhuuseläkevastuun korotuskertoimet vuodelle 2023
- Tilinpäätöskertoimet vuodelle 2024
- Rahastoperusteen vakiot r , q , s ja u vuodelle 2024
- Työkyvyttömyysperustejaoksen muistio varauskertoimista vuodelle 2024